

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40.

HIRDETÉSEK:
Egy sor egy napra 20 fillér,
minden következő napra 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főharczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, október 13.

Visszavonul az egész orosz haderő. Belgium teljes elfoglalása. A franciaországi harc döntés előtt

Csapatunk előrenyomulása
egyre tart.

BUDAPEST. A főhadiszállásról jelentik: Offenzívánk sokszoros és csapatainkra mindvégig győzelmes harcok között elérte a Sant. Przemysl várának felmentése be van fejezve. A vártól északra és délre ellenséges körülzáró sereg maradványait támadjuk. Jaroslau, Lezajsk, birtokunkban van. Sienlávától erős ellenséges csapatok vonulnak vissza. Chyzowtól keletre támadásunk szintén előrehaladt Orosz-Lengyelországban. Erős orosz haderőknek minden arra irányuló kísérletét, hogy a Visztulát Ivangorodból és attól délre átéljék, megghusítottuk, Höfer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ruffenberg — rendelkezési állományban.

BÉCS. A hadsereg rendeleti közlönye ma legfőbb kéziratot közöl, mely elismeréssel nyilatkozik Ruffenberg gyalogsági tábornok komarovi és zamosci győzelmei és magierovi beavatkozása iránt, fájlatja, hogy egészségi állapota hosszabb kiméletet tesz szükségessé. A király Ruffenberg tábornokot legfelsőbb megelégedés kifejezése mellett számfeletti sorba helyezi, de újraalkalmaztatását fenntartja. (Táviróda, sajtóalbizottság engedélyével.)

A cár hazautazott.

Arad, október 12.

Atyuska, oly hamar visszatértél palotádba a harctérről? Azt mondták Atyuska, hogy elmégy legszorosabb jelenlétteddel lelkesíteni a katonáidat; azt mondták, elmégy Lublinba, sőt Lembergbe, új tartományod székhelyére, sőt talán Vidoronára is, amelyet akkor, midőn még magyar birtok volt, Máramarosszigetnek hívtak. És alig hozta meg a hír dicső utazásodnak hírét, Atyuska, máris hazajöttél. Mintha csak azért mentél volna, hogy visszajöhess: hogy elmondhassad a nagyhercegek kegyetlen tanácsa előtt: igenis, ott voltál. Hiszen ennyi idő alatt, egy hadosztály kozákokat se lehetett módodban a jelenlétteddel lelkesíteni, nemhogy egy hadsereget: Látod, a német császár hetek óta a francia harctereken van és még se unja meg ezt az uralkodói köteleességet!

Vagy különös okok lehettek arra, Atyuska, hogy olyan hamar visszatérj Lublinból és hogy meghódított új tartományainak megismerését elhalasztád? Talán elmondotta Lublinban, vagy Breszt-Litovszk-ban egy őszinte tábornokod:

— Felség, nem ép a legalkalmasabb időben kegyelmeztetett idejönni. A németek előretörnek és nemcsak Ivangorodot szorongatják, de oldalt kassintanak Varsóra is. Új meghódított tartományaink kezdenek nem a mieink lenni. Galiciában visszavonulunk. Przemysl-t, noha valóban nem kiméltük felséged katonáit, nem sikerült meghódítanunk. Sajnos, nem lehetünk egészen biztosak afelől, hogy hamarosan nem hódítják vissza Lemberget. Milyen kellemetlen találkozás lenne, ha felséged akkor érne Lemberg alá, a mikor hű csapatai azt elhagyják! Nem sikerült a Kárpátok meghódítása és ezzel együtt Magyarország meghódítása. A magyar területek

küldött hadtest parancsnoka, azon a napon, a mikor marsrutája szerint Budapesten kellett volna lennie, visszaérkezett az orosz főhadiszállásra. Az utat visszafelé azért tette meg ilyen hamar, mert hadtestét az úton elhagyta. Bizonyára utána küldik, akik megtalálják.

Aztán minek fárasztaná magát a lelkesítéssel, Felség? Abban a hadseregben minden ugyis forr a lelkesedéstől. A lengyel, a zsidó, a finn, az ukrainista, csupa lelkesedés, csupa harci vágy. És a többi is, lelkesedve várja, hogy melyik halál fogja érni: a kolerát, vagy az ellenség golyója. Lelkesedéssel rohan a vár-ágyuk tűzébe, vagy a halálmoosarakba, mikor a tisztjei korbáccsal kergetik. Tábornokai pedig azért sem takarékoskodnak az emberélettel, hogy ezzel Felségednek és hadseregének dicsőségét, nagyságát tünusítsák. A katonában, az emberben kétségben kívül az pazarolhat, a kinek bőviben van. Felségednek pedig van, ugye? Mégha Galiciában és Orosz-Lengyelországban elvész egy fél millió: marad, akikhez, alkalmasabb időben, ellátogasson és fölöttük szemlét tartson, őket lelkesítse. Talán későbbi csatákban, talán a háború másik felében, talán egy másik háborúban, ha esetleg ez végig ilyen rosszul menne a számunkra...

Ilyesmit mondhattak Atyuskának, hogy titkos rendőreitől és gárdistáitól sűrűn körülövezve, visszament a harctérről Czerszkoje-Szeloba. A harctérről? Talán messziről se látoszezte. Dosztojevszky leír egy orosz muzsikot, aki oroszul leszurja a barátját, hogy az ezüst óráját elvehesse; de e közben égnek fordítja fejét, mert a vért nem tudja látni. Ilyen oka is lehetett a cár visszautazásának: ravaszul és hidegvérrel rugta le a vi-

Német gránátok záporában.

(Barzini a soissoni harcokról. — Tüzetlenek a francia generálisok.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 12.

Luigi Barzini, a Corriere della Sera haditudósítója legutolsó tudósításában a Soissons körül hetek óta pusztító félelmetes német ágyutüzet jellemzi. Délről jött az Aisne felé és utjáról ezeket írja:

— Hátul folyik az Aisne. Soissons alatt egy átkelés készült a folyó másik partjáról a német tüzés meg akarja akadályozni az előnyomulást. Az ütközet itt még az előkészítés, a várakozás időpontjában van. Soissons-nál van a pokol. Hátul szüntelenül dühöng az ágyuharc. Az ágyuk dörgését folyton hallani. Meg lehet ismerni a gránátok heves, érces ropogását és az ágyuk mély, távoli bögsét. Az ut fasorai szegélyezik a város panorámáját, feltűnnek a háztetők, melyek közül büszkén és hatalmasan emelkedik ki a székesegyház tornya. Végtelen füstoszlányok lebegnek, a szél kergeti őket ide oda, majd felhőkbe sűrűsödnek össze, aztán eltűnnek s újból keletkeznek. A felhőtengerből emelkedik ki Soissons, a régi francia város csúcsaival és tetőivel. Időről-időre teljesen eltűnik a füstben. Tovább haladunk előre. Sehol sincsenek már csapatok, sem kocsik: az ut elhagyatott. Egy kis hidnál két generális áll vezérkarával. A koplátra támaszkodva várnak. A két generális Brude hadosztályparancsnok és Ditte brigádaparancsnok. Nyugodtan beszélgetnek egymással.

— Milyen a helyzet, generális ur? — kérdezem Ditte tábornokot, felbátorodva jószágos arcától.

— A németek, hogy megakadályozzák a soissoni hidon való átkelésünket, szabályosan és rendszeresen bombázzák a várost. Azzal szórakoznak, hogy feladják. Nehéz tüzésüket körülbelül hét kilométernyire a folyótól állították fel s hogy elűzzük őket onnan, fönt is, meg lent is át kellene kelni a folyón és körülvenni őket. Ez az ő — egyébként igen jó — visszavonulási módjuk. Ez a téség kitűnően használható erre a taktikára. Tehát... várjunk. Már tegnap este óta itt vagyunk. Az angolok Villeneuve-nél nehéz tüzéséget állítottak fel s azt hiszem, már megkezdték a tüzelést.

A közelből felhangzó lövések hírül hozzák, hogy a „Long Toms”-ok csakugyan megkezdték munkájukat. De egy német üteg csakhamar megindul, hogy kétségbeesett erőfeszítéssel megkeresse őket, borzalmas robbanások hallatszanak és sűrű füstfelhők emelkednek a völgyből... A város bombázása szüntelenül folyik tovább; három vagy négy üteg együttesen működik a házak ellen. Soissons-t a csapatok már csaknem kiürítették.

— Lehet még előbbre menni? — kérdezzük Ditte generális.

— Hogyne, csak meg kell figyelni a lövéseket és szerintük igazodni. A németek nem változtatják meg minden lövés után a céljukat. Ha megkezdik egy állás lövését, néhány percig kitartanak mellette. Eszerint el lehet kerülni a halálos zónát.

Az ut virágzó kerteken vezet keresztül s egy keresztformájú téren, amelyet szobor díszít. Erről az oldalról Soissons nem kelt az emberben semmi rendkívüli benyomást. De csak néhány lépést kell tenni a tétér felé: itt minden olyan, mintha óriási földrangés pusztított volna, amely nem hagyott követ követ. Romjainak, téglákba, ablakkeretekbe, élle-

miszerékbe, amiket az ablakokon keresztül dobáltak ki, botlik meg az ember. A gránátok egy vitték el a háztetőket, mintha kártyaházak lettek volna. Az alsó városban a házak egészen sora ég s a szél hatása alatt terjed a tűzvész. Az utcákon irtózatos felhők, égési szag, amely összevegyül a lövedékek füstjével, a rombadólt házak porával. A lakosság nem menekült el egészen; egyesek a pincékben ülnek s ha az ágyulövésben kis szünet áll be, kidugják a fejüket, vagy az utcákra is kijönnek. De ha az ember hallja a város felett végigsüvítő gránátok zaját, önkéntlenül is odalapul a falhoz. Hirtelen közvetlen közelből puskaropogás hallatszik. Puskaropogás? Nem, csak néhány turkó tréfálkodik. Az a feladatuk, hogy a sebesülteket gyűjtsék össze, most pedig odalopózkodnak a falak mellé, s időnként játékbombákat csapnak a földre, amiket egy kirabolt üzletből szereztek. Bum! Bum! Nevetnek és összezsápják örömlükben a kezüket, mintha kitűnő tréfa lenne. A gyönyörű soissoni székesegyházat időről-időre füstfelhők takarják be, de úgy látszik, mintha a lövegek is tisztelnék. Csak egyszer csap le egy gránát egy építési állványra, amely javítási munkálatok miatt volt ott. A nap alkonyodik, a német ágyuk tüze egyre hevesebb lesz. Nyilvánvalóan elég municiójuk van a németeknek.

— Nem hagynak követ követ — jegyzi meg rendíthetetlen nyugalommal Ditte generális.

Tüzértüzből Antwerpennél.

(Gramofonszó az ostromban. — Egy német újságíró a tűzvonalba.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 12.

Lüttichben azt beszélték, hogy Antwerpent már napok óta lövik. Éjjel a szállodákban hallgatónak az emberek. A mennydörgés, vagy kattogás a rettentő hangnak talán csak egy részese képe volt? A lüttichi polgárok, ezek a gyermekeseket hívő emberek azt suttogták egymásnak: „Nem igaz, hogy a németek már vigan bevonultak, Mechlubz Montban lönek, Namurban főnek. Nyomukban vannak a franciák a németeknek! Várjatok ti lüttichiek, jön már a felszabadulás...” Tirlewant és Loewen közt már kidörgött a hang a messze erdőkből és az uőa álldogáló parasztok, akik egy percre abba hagyták a szántást, ugyanugy beszéltek, mint a lüttichiek: Namur, Moas, franciák. Brüsszelben már néha megrezzentek az ablaktáblák, megmozdultak a képek a falakon. Ha nem tudták volna, hogy Antwerpent lövik, azt hitte volna az ember, hogy a szomszédudvarban szőnyeget porolnak.

Előre Mecheln felé. Nagyszerű muntja van. Jobbra-balra szép szántók, amelyeket már learattak. Epeghem falunál már felbukannak a véres elcsatározások nyomai. Minden úgy van, még ahogy ott maradt. Csak a halottakat temették el. A cukorrépa közt belga katonasapok, borjúk, fegyveranyagok, evőcsésze, végül sirok. „Tizenhét bátor belga vadász a 28. századból van itt eltemetve”, mondja egyik fejfa. A gránátok, amelyek előbb Mechelnből, majd később Antwerpen erdőiből repültek ide, megtették pusztítósaikat parasztházakban. Minden ablak betörve, minden fal áttörve, minden butor összetörve. Ágyu és puska dolgozott itt. Katonán kívül nem is lakik itt senki. Nem jó a tűzvonalba lakni. Száz év óta állott egy ilyen szerény parasztház a vörös cserépes tető alatt. Fél óráig verekedett az ellenség. Az öreg téglák repültek, törtek, szétmállottak.

Az autombilnak kijebb kell húzódnia az uton az árok felé. Mert a széles tegegyü te-

herkocsik, takarmányos szekerek, löszfergók vonulnak a hadoszlopok felé. Az övéké az ut. Előre kell jutniok. A tűzvonalba kell menniök. A tarlón tábori sütőda, amely rövidesen meleg kenyeret küld a frontnak. Egyszerre krach, krach, a levegő reszket. Az ember testét megrázza az ágyuszótól hullámzó levegő. A kocsik azonban ugyanabban a tempóban vonulnak tovább. A kísérők nem is törődnek az ágyudörgéssel. Alszának a kocsi tetején. Az ágyuszó a legjobb altató. Egyik pipázik és még el sem szivta a dohányt már Mechelnben vagyunk.

Mecheln. Ahol máskor a világ legjámbo-rabb emberei laknak, ott most tábor van. A városban is véres harcok voltak. A németek kétszer vették be. Most egy német tengerész zászló van a tornyán. Többé onnan le se kerül, ámbár néha kerülgeti a gránát. Október elején csak mutatába esett le egy-két srapel töltelék. Az volt a parancs, hogy a történelmi várost kímélni kell. De nem lehetett. Egy nap alatt rommá vált. Most már előbujnak, az éhségtől kergetve, az emberek a pincékből és vellek jönnek az állatok is. A lovak is reszketnek az éhségtől. A kecskék nem mekegnek, de házról házra járnak csoportosan. Az éhség hajtja őket.

Mecheln után elesett Waelben, Broschen és a többi erőd és végül maga Antwerpen is.

Még tegnapelőtt délután az ellenséges lövegek átrepültek az utolsó erődön és az előtte dolgozó tüzeink közé estek. Mi azonban hitünk a tüzeink megfigyelésének és kimerészkedtünk a tűzvonalba, ahol majdnem mulatós volt a hangulat. A fejünk felett zugott a gránát. De mellettünk állottak a mi jó öreg ágyúink. A tüzeink ingujjra vetkőzve szolgálták ki az ágyúikat. A nap barátságosan sütött, majd felhő vonult fel hirtelen, hatalmas dördülés minden világtájon. A lovakat sem ez, sem az ágyuzás nem izgatta. Pirosos lövegfény az ágyuszája előtt, valami fekete felette, mögötte a kartács tűzhulláma és a szem hiába fárad, hogy a meredeken repülő lövedéket kövessse. Csak a hajtó tüzet látja. A tüzer tűz itt is tulnáról is már csak feleselgetés. Egész nyugodtan van itt mindenki. Senkisé gondol veszélyre. Fáradt tüzeink pompásan hortyognak a fűben, de akik kiszolgálták az ágyut lelkiismeretesen dolgoztak. A többi neveigélt, képes lapot irt és egyik egy gazdátlan vonító kutyát csalogatott magához. Néhány gránát szilánk fáradtan, élettelenül és értelmetlenül esett elénk. *Mi újságírók, akik kijöttünk ide a tűzvonalba még fotografust is találtunk ott, aki lekapta gyorsan a nevét arcú civileket, akik nem ijednek meg egy belga gránáttól. És mikor a fényképész azt mondta: köszönöm, megszólalt egy gramofon. Egy hunéut tüzerünk cipeli magával és mióta Antwerpent ostromoljuk minden erőd elesésénél eljárszatja vele a Heil dier im Siegeskranzt és a — belga himnusz. Az ágyuzás tovább folyik. A belga srapelök oda értek, ahol néhány tüzer aludt. Minthogy még álmosak voltak, tovább horkoltak.*

A belga lövegek sok lármát, de kevés kárt csináltak, akár könnyű, akár nehéz ágyúkkal küldték is őket. Antwerpen előtt, a tüzer tűzvonalba még mindig igen kellemes volt a tartózkodás.

A gramofonos tüzer már készül a lemez beillesztésére.

Azóta már el is játszhatta újból a győzelmi dalt...

Visszatérők vonatán Máramarosba.

Ötvenezer rubel a rutén-pör ügyészének fejére.

— A máramarosi harcok színhelyére küldött tudósítónktól. —

Máramarossziget, 1914. október 11.

A vonat az utolsó helyig zsufolva. Lassan kattognak a kerekek, lassan tűnnek el egymás után a táviróoszlopok, a fülkékből szaggatott szavak halatszanak ki: „A kozákok...“ „Szatmárból is jöttek...“ „Máramarossziget...“ „A németek...“ és megint „Máramarossziget...“

Egyetlen téma van csak, az első és harmadik osztályban egyaránt erről beszélnek, csak a háboru érdeklő az embereket, e pillanatban pedig különösen az orosz betörés.

Talán egy héttel ezelőtt a leghigadtabb embert is magával ragadta volna az az áradat, amely a keleti szélékről az ország belsejébe indult, most már azonban a vonaton ugyszólván más nincs, mint „visszatérő.“ Visszatérnek Debrecenbe, Szatmárra, vissza Nagykarolyba s a felszabadított Máramarosszigetbe, sőt vannak, akik egész a határszélre igyekeznek, Ökörmezőre, Körösmezőre. Amilyen szomorú, csüggeteg és tépett lehetett ez a társaság néhány nappal ezelőtt, annyira jókedélyű, friss, mélyen és szabadon lélegző most, amikor az egész orosz betörés ugyszólván elintézett dolog.

Még jobban felvidítja a társaságot, mikor ugy Debrecen környékén találkoznak „vendégeinkkel,“ akiknek karmai már le vannak vágva. Előbb egy hosszú vonat jön teli orosz foglyokkal, ezek Uzsoknál léptek a vendégmarasztaló magyar földre, azután pedig egy másik vonat nyolc waggonjából vigyorognak ki a kozákok, akik Sziget környékén kerültek csapdába.

Beszélgetek Máramarossziget tisztifőorvosával.

— Mi — mondotta, — amíg lehetett, megmaradtunk valamennyien helyeinken, otthonunkba. Megbeszélést is folytattunk, hogy mit tegyünk, felvetődött az az észme is, hogy maradjunk. A legtöbbben azonban ellenezték ezt. Nem mondom, ha reguláris orosz csapatokkal lett volna dolgunk, akkor talán, habár így is kockázatos lett volna. Csakhogy a várost szibériai kozákhordák veszélyeztették és semmi remény nem volt arra, hogy tisztességesen bánjanak a megszállt várossal. Amíg lehetett, maradtunk, mikor aztán elsején este tizenegy órakor tudatta velünk a katonai parancsnokság, hogy az utolsó menekülő-vonatot indítják, összeszedték a legszükségesebbet s neki vágtunk a világnak. Lemondtunk mindenünkről, amit hátrahagytunk, el voltunk készülve a légrosszabbra s így annál kellemesebben lepett meg, hogy — amint halljuk, — aránylag szépen viselkedtek az oroszok, nem raboltak, nem gyújtogattak.

Minden állomáson új és újabb visszatérőket vesz fel a vonat s előad-

saikból nagyjából kialakul a történetek képe: az oroszok szombat reggel vonultak be Szigetre, s kedd délutánig voltak ott. A tisztek nagyon ügyeltek a fegyelemre s így a kozákok csak a perifériákon követtek el apró gázságokat. Az árván maradt házak közül néhányat feltörték s értékek után kutatva össze-vissza hánytak mindent, azonban csak pénzt, vagy ékszert vittek el egyik helyen. Magánházakba, — amint azt már táviratban jelentettem — nem szállásolták el őket, hanem a városi színház, iskolák és egyik gyárépület volt a tanyájuk. A tisztek mindent készpénzzel fizettek, a kozákok néha pénzt is adtak, legtöbbször — puska-golyót ígértek fizetségül. Nyegre László, a megye szilárd lelkű főispánja az utolsó pillanatig a városban maradt s ugyszólván katonáinkkal együtt tért vissza oda.

A mi vonatunk az első, amely hír szerint Máramarosszigetig megy. Közben állomások mindegyikén száll fel egy-egy városi, vagy megyei köztisztviselő, vagy helyi notabilitás. Nagykarolyban száll fel Szabó Sándor alispán, aztán Hanka Imre vizsgálóbíró, később Kricstalussy főispáni titkár. A hazaszállingózók már jól vannak informálva s tőlük halljuk a legújabb híreket is:

— Nagy győzelem uraim, nagy győzelem, — ujságolja egy vasuti tisztviselő sugárzó arccal. — Pénteken Nagybocksónál páholták el a muszkát s Rudolf trónörökös vadászkastélyáig, majd a Visó völgyéig szorítottuk össze őket. A lengyel légió tul tett önmagán! Ezek a gyerekek ugy harcoltak, mint az oroszok s oldalt támadva tulajdonképpen ők szalasztották meg a muszkákat. Az oroszok különben teljesen körül vannak zárva.

Egy államvasuti mérnök hősi haláláról hallunk megilletődve hírt. A bocksói ütközet után egy századosunk vakmerő tette határozta el magát: mozdonyal akart a futó ellenség után menni, hogy a terepet rekognoszálja. Hirschler huszti államvasuti mérnök vállalkozott arra, hogy vezeti a mozdonyt. Két csendőrrel s egy fékezővel mentek a merész útra. Jó darabot haladtak már, mikor lövések hangoztak el s a mérnök holtan esett össze a gép mellett. A szétugrasztott kozákbándából vagy tizen lesből tüzeltek a gépre. Egyik golyó a Westinghouse-fék készülékét furta keresztül s a sebesen haladó mozdony a legkritikusabb pillanatban be volt fékezve, megállt, se előre, se hátra. A százados, a két csendőr s az államvasuti altiszt leugráltak s fedezéket keresve viszonzták a tüzelést, de záporoként hullott feljükk a golyó, az egyik csendőr elesett, a má-

sik s a fűtő megsebesült. A legutolsó percben siettek a lövések zajára figyelmessé lett katonáink segítségére a szorongatott kis csapatnak, melynek tagjai közül csak a kapitány került ki csodás véletlen folytán sértetlenül a halálos kalandból.

Éjfélkor Szatmár-Németiben már egy egész kis szigeti kolónia ül együtt a vasuti restauráció fehér asztalánál, ügyvédek, vármegyei tisztviselők, kereskedők, állami tisztviselők. Valamennyinek elsimult a barázdá az arcáról, sőt tréfálkoznak is egymással.

— Hát te is? — kérdezi Gottesmann Miklós dr. ügyvéd Todorovics Zachariás kollegájától. — Na ezt nem hittem volna. Egy nagyszerű alkalmat mulasztottál el, hogy nem maradtál Szigeten. Legalább kétezer koronát elszalasztottál:

— Hogy-hogy?

— Hát mint a Kabalyuk-féle szkizma-pör egyik védője ugy sem kaptál semmi tiszteletdíjat, most — megfizették volna a kozákok, vagy végrehajtást vezethetél volna ellenük.

A beszélgetés során kiderül, hogy egyike az elsőknék, aki Szigetre visszatért, Illés Andor királyi ügyész volt. Pedig neki jó oka lett volna tulzottan is óvatosnak lenni. O volt ugyanis a szkizma-pör kösvádlója s az oroszoknak, amint Máramarosszigetre bevonultak, első dolguk volt 50.000 rubelt kifizetni Kabalyuk Sándor, meg Alexey vádlójának fejére. Százötvenezer koronát ígértek annak, aki Illés Andort élve, vagy halva beszolgáltatja.

A menekültek sorra beszélnek kalandjaikat, amelyek közül a legérdekesebb Hanka Imréé, a máramarosszigeti vizsgálóbíróé.

— Csütörtökön este — mondotta — én, meg Lázár Sándor vezető járásbíró a hivatalunkban voltunk s vártuk, hogy a minisztériumból leérkezzék táviratilag a közveszélyt kihirdető rendelet, amely iránt előterjesztést tettünk. Tíz óra felé meg is jött a távirat. Azonnal értesítettem Petrovics törvényszéki elnököt, sietve csomagoltunk s nekivágtunk szekérrel — vonat már akkor nem ment — az ismeretlen éjszakának. Szarvasszónál feltartóztatott a katonai őrs s amikor igazoltuk magunkat, figyelmeztetett:

— Vigyázzanak az urak, mert öt perccel ezelőtt ment el itt a Tiszának levágva egy orosz patul, hat kozák!

Nem mondhatom, hogy kellemesen lepett meg bennünket ez a hír. Marunkba szorítottuk revolverünket s meredten bámultunk az éjszakába. Egyszerre, ugy körülbelül Szaplóczán lehettünk, szaporán kiáltották felénk:

— Halt, halt, halt!

En a kezemben levő villanyzseblámpámat hirtelen meggyújtottam, hogy lássam, kivel van dolgunk, de ugyanakkor parancsolólag hangzott:

— Lampe auslöschen!

Rögtön eloltottam a fényt, aztán élesen felénk világítottak. Egy tiszt jelent meg, egyik kezében lámpa, a másikkal revolver meredt felénk. Nagynehezen aztán igazolhattuk magunkat s mehettünk tovább.

Remeténél már egy nagy csomó menekülttel találkoztunk, akik székéren igyekeztek. Itt serpentin ut vezet. Egyszerre csak halljuk alulról:

— Jönnék, jönnék!

Borzasztó pánik keletkezett. A legtöbben leugráltak a székéről s bemenekültek az országút mellett levő erdőbe. Vagy egy negyed óra múlva aztán kiderült, hogy mi okozta az ijedelmet. Szembe jött velünk Károlyi Imre gróf autója. A serpentin ut alsó részén levők aztán kiabálva figyelmeztették az ijedős lovakra való tekintettel a következőket, hogy jön az „autó“, ebből lett aztán a „jönnek“, amelyet természetesen mindenki a kozákokra értett.

Vigan borozgatva ül együtt most a mármarosai társaság, amelyet egy héttel ezelőtt a sors százfelé kergetett. De már feledve a szenvedés, izgalom, baj, most ismét a remény dominálja a szíveket s csengve ütődik össze a pohár:

— Mármarossziget felvirágzására és a mi győzelmünkre.

Zádor Jenő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Kedd: Az obsitos, operett.
Szerda: Tatárjárás, operett.
Csütörtök: „Előre“. Vigaszínház ujdonsága.
Péntek: Előre!
Szombat: Előre!

* Német szó az aradi színpadon. A szövetségeseink felsőleges együttérzését jellemzi, hogy amíg eddig a vidéki és fővárosi színpadokon tilos volt a német szó, ma Bécsben, Berlinben magyar szövegű dalokat énekelnek a színpadokon és nálunk német szöveggel énekelnek. — A csütörtöki színpad kerületi előadásban Heppesné egy német leányt játszik, aki csak németül beszél — és az egész személyzet németül énekel a Wacht am Rhein, a darabban az egész személyzet játszik.

* Megtorlás. (Az Apolló-színház új műsora.) Az Apolló-színház mára hirdette új műsora, a vasut késése miatt, keddre maradt. A publikumot azért nem érte veszteség, mert teljesen új s eredeti képek kerültek vetítésre. A rögtönzött műsornak több fenomenális száma volt, melyek zajos tetszést váltottak ki a publikumból. A keddi új műsor így egy napos lesz s a közönség csak ezen a napon nézheti végig a szezon egyik legmagyobb slágerét, a „Megtorlás“ című szenzációs bűnügyi drámát. Az új műsort, mint jeleztük háborús aktualitások vezetik be. A hadszínterek legújabb eseményeivel kapcsolatos aktuális epizódok kerülnek vetítésre s bizonyára ezekben a főláteltekben is gyönyörűségek telik majd a közönségnek. A keddi új műsoron még több érdekes kép szerepel.

* Senki leánya. Ez a címe az idei szezon legnagyobb mozislágerének, amelyet az Apolló-színház biztosított magának.

Visszavonul az egész orosz haderő.

— Ivangorodot fenyegetik a németek. — A Visztulát őrzik csapataink. — A második lycki győzelem. — Szerbia békét keres. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest-Bécs-Berlin, október 12.

A német seregek előrenyomulása.

Berlin. A nagy főhadiszállásról jelentik: A keleti hadszíntér északi részén az előző és a tizedik orosz hadseregeknek a kelet-poroszországi hadseregek ellen intézett valamennyi támadását 9-én és 10-én visszaverték. Az oroszoknak Schirwindt felőli átkarolási kísérletét megghusítottuk. Eközben ezer orosz foglyot ejtettünk. Lengyelország déli részén hadseregünk élei elértek a Visztulát. Grojcz mellett Varsótól délre a második szibériai hadtest 2000 emberét fogtuk el. Az Augustow (Suzal.) melletti nagy orosz győzelmekről s fő hivatalos orosz hírek pusztán kitalások. Hogy mennyire kell értékelni az orosz hivatalos jelentéseket, azt mutatja az a tény, hogy a Tarnobrzeg és Instorburg melletti orosz győzelmekről az oroszok hivatalos jelentéseiket a közlésük között. (Miniszterelnökség sajtó közlése)

Grác: A Tagespost jelenti a főhadiszállásról, az orosz lengyel harcok során a német hadműveletei sikerrel haladnak előre és a csapatok egyrésze a Visztulát már több helyen átlépte. A német csapatok előnyomulása Ivangorod felé sikerrel folyik.

Orosz belismerés a vereségeikről.

Stockholm. (Hivatalos.) Az orosz távirati ügynökség elismeri, hogy az oroszokat Lycknél a németek eredményesen visszaszorították. Ivangorod és Sandomierz között tüdőhárvány kezdődött.

Szerbia békét keres.

Budapest: Az Est milánói értesítője szerint olasz diplomáciai körökben nagyon pessimistikusan ítélkik meg Szerbia helyzetét.

Szerbia előbb Görögországot igyekezett rávenni arra, hogy a nehéz helyzetben segítsen, majd Olaszországot arra igyekezett meggyőzni, hogy barátságos küzdeléssel igyekezzen rábírni a monarchiát, hogy a hadműveletekben bizonyos szünet következzen be. Szerbiának erre a pihonóra nagy szüksége volna, mert a frissen járványok, különösen pedig a kolera az ország belsejében olyan arányban terjed, hogy nagyobb egészségügyi akció megindítására volna szükség.

A Nisben megjelölt Narodna List a legérősebben sürgeti a békét s legutóbbi számának egyikében élesen támadja a Pasic-kormányt a zülált közegészségügyi állapotok miatt is. A nevezett lap többek között ezeket írja:

— Az osztrák-magyar és német hadsereggel szemben pedig igen súlyos helyzete van az orosz hadseregeknek és ezt annál is inkább kénytelenek vagyunk elhinni, mert hiszen az oroszok maguk is beismerik, hogy a monarchia harcmodora felülmúlja a legvakmerőbb támadásokat. Ugy látszik, hogy a helyzet most már elérkezett a légtitkussabb stációhoz s minél mélyebben ereszkedünk bele a háborúba, annál többet fogunk veszíteni. Itt a kormánynak most már zönsen halogatni valója, hanem gyorsan meg kell tenni az utolsó lépéseket arra, hogy a rettenetes veszedelmet, amely nemzetünket fenyegeti, minél előbb lokalizálják. A közegészségügyi állapotok ijesztő mérveket öltönek az egész országban s a kormány összetett kézzel nézi, hogy mint pusztulnak az emberek.

A mint Höfer vezérőrnagy és a német főhadiszállás ma kiadott jelentéseiből megállapítható: az orosz seregeket mindenhol vereség éri és Keletporoszország határától egész a Kárpátok közé szorult betörő kozákosapatnak tanyájáig mindenhol visszavonulóban vannak a cár katonái. A németek és a mi haderőnk együttesen törnek előre a Visztula vonalán, a melyen az orosz már hasztalanul iparkodik átkelni. Ivangorod ezeknek a nagyszerűen végrehajtott támadásoknak a célja, odairányulnak az előrenyomuló hadak. Maga az orosz hadvezetés is kénytelen elismerni, hogy a harcok területe orosz földre terelődött át és ott folyik feltartóztatatlan erővel.

A vezérkari főnök helyettesének lapunk első oldalán közölt fontos jelentésén kívül az óriási északi harcokról ma ezek a hírek érkeztek:

Galicia visszafoglalása.

Budapest. A Japok haditudósítói jelentik: Az oroszok mind Galiciában, mind pedig a Visztulától északra még mindig folytonosan visszavonulnak. Osztrák-magyar és német csapatok a visszavonuló oroszokat szüntelenül a legerélyesebben üldözik.

Számos helységben, melyekben még néhány nap eótt az orosz helyőrség és az orosz tábornokok által szervezett orosz közigazgatás terpeszkedett, ismét osztrák hatóságok működnek, melyeknek első feladata az orosz epizód által okozott károkat jóvátenni. A hivatalnokok visszatérésétől fölbátorítva, számos menekült felkérti a hagyott lakóhelyét. Az oroszok által elpusztított táviróvezetékek, hidak és vasutvonalak javítása folyik és már körülbelül befejezést is nyert. A vasuti forgalom ismét életbelépett. Nagyjában és egészben az oroszok nem garázdálkodtak túlságosan. A hatóságok jelenléte szeint még a kozákok is, ottkintve a tisztatlanságuk által okozott károktól, emberiesen viselkedtek.

Ötvenezer embert vesztek az oroszok.

Grác. A Tagespost haditudósítója jelenti: — Lancuttól délre péntek óta voltak hadműveletek folyamában. Ott előnyomuló csapataink a Przemysl nyugatról ostromló orosz sereget lépésről lépésre szorították hátra. A nyugati vároddalon levő orosz ostromló sereg a folytonos támadásokat lassankint megszüntette és csapatait péntek óta keletre és északra vonta vissza, tegnap pedig az ostromló sereg nagy része a San jobb partjára vonult vissza. Az oroszok vereségét halottakban és sebesültekben megbízható katonai becslések ötvenezer emberre teszik. Przemysl alatt az első rohamnál tizenötezer embert vesztek. A Przemysltől keletre és délre visszavonuló ellenség helyzetét nagyon megnehezíti, hogy az oroszok szorosan át visszavonuló oroszok mögött üldöző seregünk nyomul előre Sambor és Drohobie felé, a mi az orosz visszavonulást lépten-nyomon veszélyezteti.

Przemyslbe mennek a haditudósítók.

Bécs, október 12. A N. Fr. Pr. haditudósítója jelenti: A hadisajtószállás tagjait két csoportban Przemyslbe viszik, hogy a várostrom színterét megtekinthessék.

Délmagyarország tüzföldjén.

A néma város.

Az Aradi Közlönynek a magyar szerb határon utazó munkatársától.

Pancsova, vasárnap.

A lelket rázó toföntali vicinális késő este futott be a pancsovai József-állomásra. A vonatok a főállomást elkerülik, mert az már kissé veszélyeztetett hely. A zuhogó eső okozta lehangoltságot a városban egy kis kivilágítás enyhítette. Az illuminációt a szerbek rendezik esténként. A Samar-hegy aljában, a Duna tulsó partján felállított fényszórókat csaknem minden este Pancsova, Kevevára és Sándoregyháza felé irányítják. Tegnap este is tündéri fényben uszott Pancsova Ferenc József főtere s a városháza toronyóráján pontosan meg lehetett állapítani: 11 óra 10 perc. Pár pillanatig megpihen a narancs-sárga fény, majd tovább siklik, hogy újra visszatérve ott táncoljon a szerb templom érdekes tornyán. A kivilágítást néha tűzijáték teszi változatossá. A szerb ágyuk rakétái puffognak a várostól távol és hatástalanul zuhannak a Duna vizébe. Ez már senkit se zavar itt, mert az emberek már megszokták és nevetve mondogatják:

— Holnap vasárnap, bizonyosan megint bombáznak. A vasárnap-i istentiszteletknél nem maradhatnak el az üdvölvések.

De a szerbek úgy látszik programot változtattak, mert ma, vasárnap délutánig, ameddig a városban maradtam, nem hallatszott egyetlen ágyuszó se. Pedig két hónap óta, rövid szünetekkel, folyton működtek a szerb mozsarakat. Eleinte persze rendkívül idegesítette a békés polgárokat a szokatlan hangverseny, de ma már megszokták.

— Tudjuk nagyon jól — mondta nekem Róth dr. pancsovai rendőrfőkapitány — hogy bennünket nem fenyeget veszély. Szeptember tizedike óta Pancsován már semmiféle riasztó hírből nem hisznek.

— Szeptember 10-én történt ugyanis a betörési kísérlet, amely riadalmat okozott s amely oly csufosan végződött a szerbekre nézve. Akkor tudvalevőleg a lakosság egy része elmenekült, holott az egész riasztó hír félreértésen alapult. Az egész országban elterjedt annak a híre, hogy Pancsova lángokban áll. Az emberek ezt olyan könnyen kiejtik az ajkukon, mintha azt mondanák: „Kérlek egy cigarettát.” Végig fogom Önt vinni a városon s meggyőződhetik róla, hogy egy szó sem igaz a rémmesékből.

Kocsira tiltunk és bejártuk a várost. A Dunapartot, amelyet most véges-végig katonai célokra rendeztek be, természetesen, csak éppen hogy megközelíthettük. A part mentén különben élő lelket nem látni. A bázisai gyakorlattól eltérően itt a szerbek egyes emberekre is ágyuznak a Duna partján és már történt is olyan eset, hogy a partra tévedt mozgó alakot megölte a sránel. Az őrszemek fedett helyeken húzódnak meg. Minden őrhelyen telefon van s a legesekélyebb gyanus jelre, megtörténik az ellenintézkedés. Ahol mi jártunk, a Duna ártere mellett, még ebben a háborús időben is láthatók voltak Belgrád körvonalai. Az esüstbe mosódó erdők tömege fölött a szerb főváros tornyai és a Kalimegdán körbástyái homályosan rajzolódnak elénk. Az egész — érdekes őszi kép.

Balra a Bega egyenesen lemetszett partjaival és tiszta kis hajóival, jobbra pedig a Duna vize szürkellik. Fölötte köd csúng a leve a természet végtelen zsinórpádlásáról. A tulsó oldalon buta értelmetlenséggel mereng a Samar hegy: idomtalan, nagy állatforma, amelynek ide-látszanak sárga oldalbordái: a kopár hegyi utak. Percenkig szóltanul nézám a tájat. Mennyi ártatlanság látszik a föld fölött és mennyi gyilkos készség a föld alatt innen is, túl is... Hogy háború van, hogy a katona itt az ur, azt csak az alacsony deszka bódében szalmán heverésző baka árulja el, a kit csak nemrégén váltott föl a nehezebb szolgálatban a bajtársa. Azután fölmentem az egyik őrtornyba, ahonét messzelátóval figyeltem a háborús területet. A sűrű köd megakadályozta, hogy többet lássak, mint odalent. A Dunán egymástól távol két szürke alkotmány: hajók lehetnek. Usznak, vagy állnak? Egyébként olyan itt minden, mintha egy nagy tejtengerben imbolyognának az észrevétlenségig lassan, szelid légysággal. Három sziget mégis kibontakozik a hosszú figyelés után. Ezek: Garces, Stefanac és Csaklanac. A szerb partokhoz legközelebb van az utolsó. A helyzet itt a következőképen vázolható:

A szerb seregágyuinak nincs olyan hordképessége, hogy Pancsova házait veszélyeztetni tudják. Hogy szeptember 10-én mégis olyan nagy riadalom támadt, annak az az oka, hogy az akkor abnormálisan esekély vizállást felhasználva, a szerbek át túltak jönni Csaklanac-szigetre s ott kezdték meg az ágyuzást. A hivatalos jelentések-

ből tudjuk, hogy monitorjaink tüneményes gyorsasággal rombolták le az ellenséges hidat, a szigeten rekedt szerbeket pedig vagy elfogták, vagy elpusztították. Akkor is mindössze hét sránel érte Pancsován a Dunához legközelebb fekvő kertjeit s egy háznak melléképületét. Teljesen tárgyilagos megállapítás szerint ennyi igaz „Pancsova égéséből.” Az emberek azonban igen idegesek, ami nem is csoda, amikor még a mitrovicai ágyuk bömbölése is elhallatszott Pancsovára. A magyar és német lakosságot az a körülmény is rémítette, hogy Pancsova népéből nyolcezer a szerb, akiktől — habár teljesen indokolatlanul — ilyenkor félnek.

— Pedig tessék elhinni — mondta nekem a város egyik vezető férfia — a mi szerbjeink nem ellenségeink nekünk. Ők itt csaknem kivétel nélkül meggazdagodtak, némileg kiművelődtek és határozottan lenézik a buta szerbiai tömeget. Akiknek Szerbiában rokonaik vannak, azok alkalmasint nem éreznek velünk. Hogy milyen biztonság uralkodik itt, azt legjobban bizonyítják a szeptemberi izgalmas napok. Ugyanis két napig hatósági vezetés nélkül állott Pancsova és maguk a szerbek igyekeztek legjobban föntartani a rendet. Két komolyabb eset és vagy száz apró lopás volt mindössze. A két eset ez: két szerb férfi feltörte a katonai gabona raktárt. Elfogták őket és mivel katonai vagyon ellen követték el a betörést, hadbíróság ítélkezett fölöttük. Golyó általi halálra szült az ítélet, még pedig úgy, hogy a város egyik legforgalmasabb helyén, a Háltéren kell őket kivégezni a legnagyobb nyilvánosság előtt. Szeptember 20-án a déli órákban meg is történt a kivégzés. A két szerbat háttal állították a rakpartnak és a katonák szíven lötték mindkettőt. Nagy közönség nézte végig úgy, amint a katonai parancsnokság óhajtotta. Példát kellett mutatni. A többi kisebb lopások ügyét most bogozza ki a polgári hatóság.

Hogy állunk az árulókkal? Most mir igazán nincs mitől tartani. A gyanusakat eltávolították s itt árulás miatt senkit se végeztek ki. Vénasszonyos fecsegés az, amit otthon beszélnek, hogy Pancsován naponta akasztanak föl árulókat. Az ijedősebbek ugyan még mindig zaklatják a katonai és polgári hatóságokat különböző „ezt láttam” kezdetű följelentésekkel s a hatóságok lelkiismeretesen nyomoznak is, azonban többnyire kiderül a panaszos tévedése.

Igen érdekes volt a Dunaparthoz közel fekvő szerb zárda lakói ellen lefolytatott vizsgálat. Anaviev Gábor zárdaőrököt és a zárda többi lakóit azzal gyanúsították meg, hogy estőnként fényjelokat adtak a szerb sereg számára. A hatóság megfigyelte, hogy a fehér falu új, csinos emeletes zárdaépületnél minden éjszaka csakugyan felvillan valami titokzatos fényesség. A napokig tartó vizsgálat aztán kiderítette a titkot. A zárda a gázgyár mellett van és a nagy mennyiségű szénparázs kisedésekor minden fény odavelődött a fehér falakra, s azokon úgy táncolt, mintha láthatatlan mozogó volna rá sugarait. Egyébként Pancsován már azt is hallottam, hogy a zárda lakóit kivégezték, azért van bezárva a papi lak. A valóság pedig az, hogy a szerb szerzetesek önként eltávoztak, mert röstelték a vizsgálatot. Hogy csakugyan nincs veszély Pancsován, az is igazolja, hogy a vendéglőket, kávéházakat most már este 11 óráig nyitva tarthatják. Ezelőtt 8 órákor mindenkinek otthon kellett lennie. Nemrégén még ha a népek a saját tanyájukra akartak is kimenni, csak 24 órára érvényes igazolványt kaptak. Ma már három napig bír érvénnyel az engedély. Azonban a tanyákon nem szabad lámpát gyújtani és ott mindenkinek kötelessége alkonyat beálltakor a lakásába vonulni. A katonai parancsnokság éberségére, elővigyázatára vall, hogy ugyszólván megnémult Pancsova. Az emberek óvatosan, halkán beszélnek. Hetek óta tilos a harangozás s a temetéseknél nem szabad gyászdalokat zengeni. A tapasztalat szerint az árulók még a szent rekvizitumokat is jeladásra tudták felhasználni. De tilos a katonai kürtző is. Más városokban, ha elkerülhetlen az alarm, rendszerint az egész város tud róla. Itt nem kürtökkel jelzik a háború idején sűrűn előforduló riadót.

És végül még valamit, amit azonban tilos részletezni. A szeptemberi izgalmas napokban történt események egyes dunai epizódjairól készült fényképeket megtekinthettem. Elfeledhetetlenek ezek a fotográfiák s még majd igen sokat olvasunk későbbben arról, ami szükségessé tette ezek készítését...

Bolgár Lajos.

— Születel a vizsgálatás. A vizs-
gák sárgondnoka a közönség szives tudomására
hozza, hogy az alant felsorolt napokon este
fél 10 órától reggel 5 óráig a vizsgálatás
szünetelni fog. És pedig: Október 14-én Bo-
ros Béni-tér mindkét oldalán, Munkácsy-utca,
Orezy-, Fa-, Tél- és Maros-utcaiban. Október
16-án József-főherceg-ut, Andrásy-tér mindkét
oldalán, Szabadság-tér, Asztalos Sándor-utca
Október 19-én Nagyvárad-ut, Pécskai-ut, Vá-
sár-tér, Karolina-utca, Varjassy József-utca,
Ferenc-tér, Kis-, Kis Ernő-, Ferdinánd-, Szent
László- és Wesselényi-utcaiban. Kérem az ér-
dekelteket, hogy ezen időtartamra elegendő viz-
sel lássák el magukat.

— Uj szállítási pótlék életbeléptetése.
A magyar-osztrák és bosznia-hercegovinai vasuti
árudiszabás I. rész B. szakaszához október hó
10-étől az I. pótlék lép életbe. E pótlék a mely
lékilletékek díjszabásának az átvételi értesítő űrla-
pok eladási árára vonatkozó kiegészítését és mó-
dosítását tartalmazza. E pótlék a magyar vasutak
díjszabásokat elárúsító körponti irodájában (Buda-
pest, V. Akadémia-utca 3. sz.), továbbá az állomá-
sok közvetítése útján darabonként 10 filléért
lesz megszerezhető.

— Adomány. Wadowszky Gusztáv és neje
a Fischer Elíz-palota árvaház épületében levő se-
besült kórháznak három vég vásznat, ugyanannyi
kötőpántlikát, tíz párnát és három méter flanelt
adományoztak.

— Coccus, bőr és vas lábtörők legol-
csóbban Hegedűs Gyula cégnél Arad, An-
drásy-tér 16. 1981

— A szülők az iskola-beiratás alkalmá-
val ne mulasszák el Fischer Simon Nagy Áru-
házát Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt felke-
resni, ahol az internátus által előírt összes
szükségletek iskolás gyermekek részére legna-
gyobb választékban és a legolcsóbb árban be-
szerezhető. Különös nagy raktár van iskola-
táskák, fehérnemű, kalapok, sapkák, esernyők,
nyakkendők, harisnyák és még ezerféle cik-
kekben. 1989

— Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe:
Nyomtatványokat a rendkívüli állapotok da-
cára — egyelőre még — zavartalanul szállí-
tunk. A leggyorsabbtól a legbiztosabbig
mindennemű nyomdai és könyvkötészetű mun-
ka az vállalatunk áremelés nélkül a legrövidebb
időn belül elkészít. Az Aradi Nyomda Rész-
vénytársaság. Aradi osanádi egyesült vasutak
palotájában.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1914. évi október 13-án:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Az obsitos.

Bekes színház 3 felvonásban. Irta: Bakonyi Károly.
Zenéjét szerzette: Kálmán Imre.

SZEMÉLYEK:

Bekes 232001 Kiss Mariska	Tihamér	Gyöző Alfréd
Malcsá, leánya Harmath J.	Andris	Kiss Miklós.
Buzogány Várnai János	Bálint	Nagyiván I.
Jóska, fia Járny Sándor	Bezirkor	Herold Ede
Szászország Polgár S.	Szakácsné	Senkóné.
Piroska Dióssy Nuzs.	Hetes	Farkas M.

Kedde este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító ital.

Főraktár:

Éles Arminál,

Aradon,

Félliteres üveg 26 fillér.

Literes " 36 "

* Az ezen rovat alatt közzétettéket nem vállalunk
felelősséget.

Uránia Színház

Kedden

Emmy Destin és Caruso
a filmen.

Az oroszánok
menyasszonya.

Művészdráma 4 részben.

Egy belga kerékpáros ezred
munkában.

Hiteles belga harctéri felvétel
III. sorozat.

Brüsseli képek, terek, a hódítás
nyomai, Löwen, a német kor-
mányzat, stb., stb.

1845

Nyomtatványok

esinos kivitelben készülnek az Aradi
nyomda részvénytársaság nyomdájában

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle beteg-
ségeket okozó csirakkal minők a tüdővész, a merevgöres, a lép-
tene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintke-
zésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket
okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában
haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük.
Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy
az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye
tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket,
arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre
szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tani-
tókknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok,
kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé
teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések
ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

Figyelmeztetés!

Miután az

„Aradi Ibolya Crème“-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű
hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème“

elnevezéshez a „DORE“ szót is csatoltam. —
Saját érdekében tessék csak oly Ibolya
Crémet vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème“

felírás látható. Ara 1 tégelynek
1 korona. Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában Arad, Andrásy-tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Kárpáti János, Ring
Lajos és Wojtek Kálmán urak gyógyszertárába, valamint Wojtek és Weisz,
Hansu Nestor és Török Andor és Társa urak drogériájában.

1914. évi 3380. sz.

Tüzifa

bükk I., II., III. és dorong, cser hasáb és dorong kapható vagyononkinti vételnél
Körösvölgyi Pál-karakatár Andrassy tér 5. Telefon 651.

Üzlet- és műhely-áthelyezés!

A nagyérdemű közönség szives tudomására adom, hogy a Hányadi-utca 3. szám alatt volt

férfi- női és gyermekcipő raktáramat és műhelyemet Weitzer János-utca sarkán (volt Templom-utca)

levő házban, a főpostával szemben helyeztem át. Üzletem teljesen megvan nagyobbítva a állandóan saját műhelyemben készült elismert legjobb minőségű cipők kaphatók jutányos árért. Megrendelések és javítások pontosan elkészülnek.

További szives pártfogást kér:

GARA MIKLOS.

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

kettős fűtőkályhák és kettős füstcsövekkel érhető el.

Megállapítottam ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan raktáron vannak és igen olcsók. — 2. sz. (kis szobára) 8 korona. 3. sz. 8 korona. 6. sz. 20 korona. Egyedül

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.

A kipróbált kályha- és fűtőcső jól bevált, mert igen nagy fűtőanyag megtakarítása mellett, aránylag igen rövid idő alatt, több meleget ad mint az eddig használt kályha. Aradi Ipartestület.

Ingyatlan eladás.

Az alóli m. kir. főerdőhivatal az Arad vármegye Nagylák község határában fekvő s a nagylaki 4053. számú betétben A. 1. sor 13185. helyrajzi szám alatt felvett $4\frac{1567}{1800}$ kat. hold területű kincstári tulajdonú képező ingatlanok a vontatás részére fenntartandó 1540 négyszögöl levonásával fennmaradó négy (4) egész és $\frac{27}{1200}$ kat. hold kiterjedésű ingatlan, folyó évi november hó 5-én, d. e. 9 órakor megtartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen örök árán eladja.

Kikiáltási ár: 9802 korona. Bánatpénz: 981 korona.

Az árverés a m. kir. főerdőhivatal székházában Lippán fog megtartatni, hol is a zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt, legkésőbb az árverés napján délelőtt 9 óráig nyújtandók be.

Az árverési és szerződési feltételek, továbbá ajánlati űrlap és boríték az alóli m. kir. főerdőhivatalnál, továbbá a pécskai m. kir. erdőgondnokságnál díjmentesen szerezhetők be.

Lippa, 1914. évi október hó.

5268

M. kir. Főerdőhivatal.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Telefon 987.

Telefon 987.

Aradi kőszén és kokszt forgalmi vállalat.

Tisztelettel értesítjük a t. fogyasztó-közönséget, hogy a téli szükséglet beszerzése céljából ajánlunk

1-ső rendű Zaberzei dió I. koksztot
1-ső rendű Porosz salon fűtő kőszén
1-ső rendű Vasaló faszenet,

Raktárunkból **Csernovits Péter-utca 24. szám** alatt átvéve.

Miután nagyobb mennyiség áll rendelkezésünkre. Uradalmakat és kisebb ipartelepeket is kielégítünk addig, a míg a vasúti forgalom helyre áll. Ajánlatosnak tartjuk, ha már most biztosítja téli szükségletét, mert előre láthatólag később nehézségekbe fog ütközni. 501

Van szerencsénk értesíteni, hogy HELACIT elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes, izzadó arcbrű egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük. Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan lesz, mintha valami lehelet finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.
Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere-szappan- és vegyszeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárában. 1224

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával. Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-tőzsdében. 2171

Hadbavonultak

részére ajánlok a legolcsóbb árak mellett:

1 drb alsópedő szegve	2.40
1 drb férfi trico ing I	2.40
1 drb férfi trico nadrág I	2.40
1 drb férfi sweater I	5.—
1 drb férfi haskötő	—80
1 pár férfi sokul vastag	—40
1 pár férfi keztyű vastag	—60
1 drb férfi plasztrom	1.—
1 pár férfi lábszár védő	3.—
1 pár férfi csukló védő	—50
1 drb férfi törülköző	—50
1 drb férfi aszobkendő	—20
1 drb férfi hásapka	2.—
1 drb férfi ing ichér	1.50
1 drb férfi alsó nadrág	1.50
1 drb férfi színes ing	2.—
1 drb paplan	5.60

továbbá nagy választék vászon, chifon, asztalnemű, női ruha, kelme, barchetek, gyermektrikó és harisnyákban, valamint mindenféle berlinére fej- és posztó nagy-kendőkben. 5121

Halpern Miksa

női és férfi divatüzlet Aradon, Szabadság-tér 1. szám.

Cipő Tőzsde

Arad, Apollo mozi mellett

ismét megnyílt

és megkezdődött a Gerő-féle cipők olcsó eladása.

Kérjük cégünket nem összetéveszteni.

